

какъв брой от тях се изселват от освободените балкански страни и отиват в османска Турция. Това, естествено, е един неотраден факт, който налага ромският проблем по време на османо-турското робство да се разглежда крайно внимателно и с голяма доза условност.

Казаното за балканските земи изобщо важи изцяло и дори с още по-голяма сила за нашата страна. Това е така, защото именно България е своеобразна цитадела на Балканите, именно от нейното “умиротворяване” главно е зависело османо-турското господство над Балканите, поради което и населението по нашите земи е подлагано толкова продължително и толкова неотстъпно на етнорелигиозно разделение и обезличаване, засегнало не само българския етнос, но и някои етнически групи и общности, намерили живот по неговите земи, в системата на които, както вече бе казано, са и циганите.

Може само да се съжالياва, но българската демографска наука, взета в раздела ѝ “историческа демография”, не разполага с необходимото количество данни за демографско-статистическата определеност на циганите по българските земи - както преди тяхното попадане под чуждо иго, така и след тяхното османо-турско поробване. Отрадно впечатления правят само данните за ромите у нас през последния век на османо-турското робство по нашите земи, за които вече стана дума, когато разглеждах ромския проблем и славянството.

По-конкретно, в труда на Н. Тодоров се съдържат две групи данни, които пряко засягат третирания тук проблем. Едната група е включена в списъка, който българският историк дава за броя на мъжкото население и неговата верска принадлежност в казите с над 10 хиляди мъжко население.⁶⁴ Позоваването на тези данни обаче е много рисковано, за да се рисува картината на ромите по нашите земи. **Първо**, защото те засягат само мъжкото население. **Второ**, защото в тях няма разбивка за циганите съобразно функциониращата тогава сред тях религиозноверска разделеност (данните се

⁶⁴ Виж: Н. Тодоров. Цит. съч., с. 299-300.